

**Raport dotyczący losów absolwentów
wraz z rekomendacjami w zakresie doskonalenia jakości kształcenia
na Wydziale Humanistycznym UMK**

Przebieg procedury badania losów absolwentów na Wydziale Humanistycznym

Zgodnie z Zarządzeniem nr 205 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 31 grudnia 2019 roku w sprawie procedury monitorowania losów absolwentów studiów na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu 6 miesięcy oraz 3 lata po zakończeniu studiów w sierpniu Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia przygotował wstępny raport uwzględniający liczbę absolwentów odpowiadających na prośbę o przygotowanie ankiet, ich aktywność na rynku pracy, jak również charakter zajęć przygotowujących ich do takiej aktywności, a następnie zawrócił się z prośbą do członków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia o komentarz do umieszczonych w systemie informatycznym zagregowanych danych dotyczących badania. Informacje te posłużyły do przygotowania raportu szczegółowego, który został przekazany członkom Komisji celem sformułowania rekomendacji w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Humanistycznym. Raport wraz z rekomendacjami został przyjęty na posiedzeniu Komisji w dniu 25 września 2024 roku.

Warto przy tym podkreślić, że analiza szczegółowa oraz rekomendacje, przynajmniej w pewnej części, dotyczą kwestii, które podnoszone były w latach poprzednich. Dodatkowo trzeba zaznaczyć, że ze względu na specyfikę studiów prowadzonych na Wydziale Humanistycznym ustalenie jednorodnych rekomendacji dla całego Wydziału jest w znacznej mierze ograniczone.

Uwagi wprowadzające:

- 1) W stosunku do poprzednich badań pozytywnie należy ocenić zanotowaną responsywność. Przede wszystkim w procedurze badania rocznika 2022/2023 (6 miesięcy po ukończeniu studiów) zaobserwowano znaczący wzrost z 38,2% w poprzednim badaniu do 60% w badaniu bieżącym. W badaniu dotyczącym rocznika 2019/2020 (3 lata po ukończeniu studiów) wartość ta nie uległa zmianie i wynosi ponownie około 38%. Warto odnotowania jest fakt, że w procedurze badania 6 miesięcy po ukończeniu studiów spadek frekwencji odnotowano w wypadku 3 kierunków, jeden kierunek utrzymał wartość z poprzedniego badania, podczas gdy wszystkie pozostałe zanotowały wzrost responsywności ankiet. W badaniu przeprowadzonym 3 lata po ukończeniu studiów analogicznie spadek zaobserwowano w wypadku 11 kierunków (odrębnie się analizuje studia pierwszego i drugiego stopnia na tym samym kierunku), jeden utrzymał wartość z poprzedniego badania, a 14 zanotowało wzrost frekwencji, przy uwzględnieniu odrębności studiów pierwszego i drugiego stopnia.

- 2) Z zadowoleniem należy również ocenić fakt, że aktywność absolwentów na rynku pracy utrzymała się na podobnym poziomie w stosunku do wskaźników z badań poprzednich, co dotyczy obu aktualnie realizowanych procedur ocen jakościowych. Absolwenci rocznika 2022/2023 (6 miesięcy po ukończeniu studiów) utrzymują aktywność na poziomie 90%, co odpowiada wartościom z poprzedniego badania, absolwenci rocznika 2019/2020 (3 lata po ukończeniu studiów) utrzymali natomiast wskaźnik na poziomie 96%.
- 3) Z uwagi na fakt, że oferta dydaktyczna Wydziału Humanistycznego charakteryzuje się znacznym stopniem złożoności, niezwykle trudno o generalizację. Wydaje się wobec tego, że zdecydowanie większym walorem poznawczym będą charakteryzowały się rekomendacje odnoszące się do grup kierunków czy wręcz do poszczególnych specjalizacji.
- 4) Znacznym utrudnieniem przy formułowaniu zarówno wniosków z przeprowadzonych analiz, jak i rekomendacji w tym zakresie jest niepełność formułowanych przez respondentów odpowiedzi, względnie formułowanie ich na znacznym stopniu ogólności.

Tabela 1. Liczba ankiet poddanych analizie na poszczególnych kierunkach studiów w stosunku do liczby osób uprawnionych wraz z informacją o aktywności zawodowej absolwentów (badanie 6 miesięcy po zakończeniu studiów, rocznik 2022/2023)

NR	KIERUNEK	LICZBA/ PROCENT	AKTYWNI	NIEAKTYWNI
1	etnologia – antropologia kulturowa s1	0	b.d.	b.d.
2	filologia angielska s1	14 na 20 (70,00%)	10 (76,92%)	3 (23,08%)
3	filologia angielska s2	13 na 18 (72,22%)	12 (100%)	0
4	filologia bałkańska s1	1 na 1 (100%)	1 (100%)	0
5	filologia bałkańska s2	1 na 1 (100%)	1 (100%)	0
6	filologia germańska s1	2 na 3 (66,67%)	1 (50%)	1 (50%)
7	filologia germańska s2	1 na 1 (100%)	1 (100%)	0
8	filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie s1	0	b.d.	b.d.
9	filologia polska s1	18 na 24 (75%)	16 (88,89%)	2 (11,11%)
10	filologia polska s2	7 na 15 (46,67%)	7 (100%)	0
11	filologia polska jako obca s1	2 na 31 (6,45%)	0	0
12	filologia romańska s1	5 na 7 (71,43%)	5 (100%)	0
13	filologia romańska s2	1 na 2 (50%)	0	1 (100%)
14	filologia rosyjska s1	4 na 4 (75%)	3 (100%)	0
15	filologia rosyjska s2	1 na 1 (100%)	1 (100%)	0
16	filologia włoska s1	7 na 11 (63,64%)	7 (100%)	0
17	japonistyka s1	2 na 4 (50%)	2 (100%)	0
18	japonistyka s2	2 na 3 (66,67%)	1 (50%)	1 (50%)
19	komparatystyka literacko-kulturowa s1	3 na 4 (75%)	3 (100%)	0
20	kulturoznawstwo s1	11 na 18 (61,11%)	7 (63,64%)	4 (36,36%)
21	kulturoznawstwo s2	5 na 7 (71,43%)	4 (80%)	1 (20%)
22	lingwistyka praktyczna i copywriting s1	17 na 29 (58,62%)	15 (93,75%)	1 (6,25%)
23	lingwistyka stosowana s1	27 na 34 (79,41%)	27 (100%)	0
Wydział Humanistyczny (łącznie)		143 na 238 (60%)	124 (89,86%)	14 (10,14%)

Tabela 2. Liczba ankiet poddanych analizie na poszczególnych kierunkach studiów wraz z informacją o aktywności zawodowej absolwentów (badanie 3 lata po zakończeniu studiów, rocznik 2019/2020)

NR	KIERUNEK	LICZBA/ PROCENT	AKTYWNI	NIEAKTYWNI
1	etnologia – antropologia kulturowa s1	0 na 1 (0%)	b.d.	b.d.
2	etnologia – antropologia kulturowa s2	0	b.d.	b.d.
3	filologia angielska s1	20 na 42 (47,6%)	20 (100%)	0
4	filologia angielska s2	8 na 22 (36,36%)	8 (100%)	0
5	filologia angielska - translatoryka s2	9 na 18 (50%)	7 (87,5%)	1 (12,5%)
6	filologia bałkańska s1	1 na 1 (100%)	1 (100%)	0
7	filologia bałkańska s2	0	b.d.	b.d.
8	filologia germańska s1	3 na 20 (15%)	3 (100%)	0
9	filologia germańska s2	4 na 7 (57,14%)	4 (100%)	0
10	filologia klasyczna i studia śródziemnomorskie s1	1 na 1 (100%)	1 (100%)	0
11	filologia polska s1	11 na 22 (50%)	11 (100%)	0
12	filologia polska s2	6 na 30 (20%)	6 (100%)	0
13	filologia romańska s1	6 na 14 (42,86%)	6 (100%)	0
14	filologia romańska s2	2 na 8 (25%)	2 (100%)	0
15	filologia rosyjska s1	2 na 6 (33,33%)	2 (100%)	0
16	filologia rosyjska s2	4 na 6 (66,67%)	4 (100%)	0
17	filologia włoska s1	5 na 18 (27,78%)	5 (100%)	0
18	japonistyka s1	3 na 13 (23,08%)	2 (100%)	2 (20%)
19	japonistyka s2	5 na 8 (62,5%)	5 (100%)	0
20	komparatystyka literacko-kulturowa s1	1 na 3 (33,33%)	1 (100%)	0
21	kulturoznawstwo s1	5 na 19 (26,32%)	5 (100%)	3 (50%)
22	kulturoznawstwo s2	11 na 24 (45,8%)	9 (81,82%)	2 (18,18%)
23	lingwistyka praktyczna i copywriting s1	12 na 30 (40%)	11 (91,67%)	1 (8,33%)
24	lingwistyka stosowana: język francuski z językiem arabskim	2 na 5 (40%)	2 (100%)	0
25	lingwistyka stosowana: język francuski z językiem hiszpańskim	6 na 17 (35,29%)	6 (100%)	0
26	lingwistyka stosowana: język włoski z językiem hiszpańskim	3 na 5 (60%)	3 (100%)	0
27	lingwistyka stosowana: język rosyjski z językiem czeskim	1 na 2 (50%)	1 (100%)	0
Wydział Humanistyczny (łącznie)		131 na 342 (38%)	124 (96%)	5 (3%)

Analiza

- 1) W różny sposób rozkłada się **aktywność absolwentów na rynku pracy**
  - a. W badaniu realizowanym 6 miesięcy od ukończenia studiów najwięcej osób (61,31%) podjęło pracę zarobkową, co jest wartością nieznacznie niższą od wskaźników ubiegłorocznych, a na kontynuowanie nauki zdecydowało się

- 14,73% (tu zanotowano wyraźny spadek w stosunku do poprzedniego badania – 44,66%). Na podobnym poziomie kształtuje się podjęcie działalności gospodarczej (12,40%), podczas gdy pozostałe formy aktywności mają charakter śladowy – brak aktywności (3,88%), aplikacja prawnicza (0,73%)
- b. W badaniu obejmującym absolwentów 3 lata po ukończeniu studiów wyraźną dominację wskazuje praca zarobkowa (86,82%), co stanowi wskaźnik niemal identyczny z wartościami z badania poprzedniego, podczas gdy pozostałe aktywności odgrywają rolę drugorzędą – kształcenie (14,73%), działalność gospodarcza (12,4%), brak aktywności (3,88%), aplikacja prawnicza (0,78%) i prowadzenie gospodarstwa rolnego (0,41%).
- 2) Podobne proporcje dotyczą również realizowanych form zatrudnienia, co pozwala na ich porównanie pomiędzy badaniem 6 miesięcy po ukończeniu studiów i 3 lata po nich. Dominuje tu umowa o pracę (53,57% i 85,71% w drugim badaniu), która wyprzedza umowy cywilno-prawne (45,24% i 16,07%), pracę bez umowy (1,19% i 1,79%) oraz staż PUP (1,19% i 0,89%). Ważnym spostrzeżeniem z tej części ankiety jest fakt rosnącej stabilizacji zatrudnienia i dominacji umów długotrwałych.
  - 3) W obu zrealizowanych badaniach znaczne jest spektrum kategorii podejmowanych aktywności powiązanych z zajmowanym stanowiskiem pracy:
    - a. W badaniu zrealizowanym 6 miesięcy po ukończeniu studiów większość absolwentów pracuje w edukacji (33,8%), a dalej w sprzedaży (14,08%), marketingu (8,45%), w charakterze asystenta (7,04%), w logistyce (7,04%) oraz w archiwistyce i bankowości (po 2,82%). Pozostałe formy aktywności mają charakter śladowy.
    - b. W badaniu zrealizowanym z kolei 3 lata po ukończeniu studiów większość absolwentów pracuje także w edukacji (16,30%), a dalej w sprzedaży (14,13%), w marketingu (11,96%), w branży IT (9,78%), w charakterze asystenta (9,78%), w kulturze i medycynie (po 4,35%), w księgowości (3,26%), przy doradztwie zawodowym, turystyce i przy tłumaczeniach (po 2,17%). Pozostałe formy aktywności podobnie jak w grupie poprzedniej mają charakter śladowy.
  - 4) Niewielki odsetek osób zajmuje z kolei stanowiska kierownicze. W grupie 1. (6 miesięcy po ukończeniu studiów) jest 5,71%, podczas gdy w grupie 2. (3 lata po studiach) – 15,22%.
  - 5) W różny sposób rozkłada się również wskaźnik zadowolenia z wykonywanej aktualnie pracy:
    - a. W grupie 1. (6 miesięcy po studiach) osób zadowolonych w wykonywanej pracy jest 82% w stosunku do około 9% niezadowolonych i 9% osób, które nie określiły wyraźnie preferencji w tym zakresie.
    - b. W grupie 2. (3 lata po studiach) osób zadowolonych z wykonywanej pracy jest 70% w stosunku do 13% osób niezadowolonych i 17% niezdecydowanych.
 Warto odnotować jest fakt, że w sposób wyraźny wzrósł poziom zadowolenia z wykonywanej pracy, szczególnie w grupie osób 6 miesięcy po ukończeniu studiów.
  - 6) Absolwenci w różny sposób oceniają przydatność zajęć uwzględnionych w **programach studiów** z perspektywy podejmowanych działań zawodowych, jak również wskazują na aspekty odbytych studiów, które warto by zmodyfikować w celu uzyskania kompetencji spójnych z wymaganiami stawianymi na poszczególnych stanowiskach podczas realizowanej pracy zawodowej. Przy tej okazji absolwenci wskazywali na zakres wykonanych obowiązków na danym stanowisku, w tym na zakres wykorzystywanej wiedzy oraz umiejętności. Dla uproszczenia oba badania uwzględniono poniżej w jednej tabeli.

stanowisko	przydatne przedmioty	propozycje zmian programowych
administrator	gramatyka i ćwiczenia językowe, praktyczna nauka języka	większa dbałość o przydział zajęć wykładowcom; słownictwo specjalistyczne
analityk danych	praktyczna nauka języka	więcej zajęć omawiających biznesowy kontekst kulturowy
asystent/asystentka	zajęcia praktyczne, praktyczna nauka języka	wiedza praktyczna, np. znajomość technik komunikacji, rozmowa handlowa, marketing; dbałość o relacje z klientem; dbałość o poprawność wypowiedzi; organizacja pracy; większa ilość zajęć z języka w praktyce
bibliotekarz	dotyczące literatury i kultury	
copywriter	reklama, zajęcia specjalizacyjne, prawo w biznesie, działalność agencji reklamowej, kultura wypowiedzi	zmiana profilu zajęć o agencjach reklamowych poprzez zwrócenie uwagi na media społecznościowe; działania SEO; tworzenie treści pisanych; kompetencje miękkie, np. odporność na stres, praca pod presją czasu
doradca klienta	praktyczna nauka języka, tłumaczenia, komunikacyjne aspekty marketingu, konwersacje i gramatyka	nowe technologie, w tym AI; komunikacja w praktyce; większy nacisk na naukę języka obcego i pracę z obsługą różnych programów komputerowych
dziennikarz	język polski	kreatywne pisanie
gastronomia		nauka języka polskiego
handel	komunikacja, praktyczna nauka języka, practical English, legal translations, business English, język specjalistyczny	prawo podatkowe; formy zatrudnienia; English in technology; zajęcia z aplikacji biurowych
IT	Practical English, język specjalistyczny	słownictwo związane z IT
koordynator programu/projektu	tłumaczenia, zajęcia ze specjalizacji dot. organizacji wydarzeń oraz funkcjonowania instytucji kultury jak i pisanie grantów	więcej zajęć tłumaczeniowych i praktycznych
kustosz	współczesna sztuka i estetyka, zarządzanie projektem kulturalnym, organizacja działalności kulturalnej, warsztaty coachingowe	
lektor	zajęcia specjalizacji nauczycielskiej, praktyczna nauka języka, practical English	edukacja osób dorosłych; językoznawstwo teoretyczne i dydaktyka; większy nacisk na naturalne użycie języka; więcej okazji do mówienia w języku obcym na zajęciach; zajęcia z konwersacji zsynchronizowane, np. gdy na gramatyce robimy czasy przeszłe, na konwersacjach mówimy o wspomnieniach z dzieciństwa, aby ćwiczyć przyswojoną teorię w praktyce; zagadnienia związane z glottodydaktyką i nauczaniem
marketing	copywriting, grafika, reklama, praktyczna nauka języka, zajęcia konwersacyjne, Practical English	więcej praktyki copywriterskiej; więcej zajęć omawiających, na czym ogólnie polega praca w marketingu; SEO; obsługa

		social mediów; więcej zajęć ze specjalistami i praktykami; radzenie sobie ze stresem; zajęcia praktyczne z zarządzania budżetem oraz kampaniami reklamowymi
nauczyciel	emisja głosu, dydaktyka, pedagogika, psychologia, zajęcia z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa, literatura, use of English	wykorzystanie narzędzi cyfrowych w tym czatu GPT; więcej metodyki (praca z podręcznikiem, z programami dołączonymi do podręcznika i aplikacjami online; tworzenie sprawdzianów przy użyciu kreatora, uczenie gramatyki; wprowadzanie nowego słownictwa; przygotowanie uczniów do matury); więcej zajęć praktycznych; praca z uczniem z orzeczeniem, praca z uczniami z problemami behawioralnymi, praca z uczniem zdolnym; podstawowe zasady językowe uczone w szkole; praktyczne aspekty nauki języka; zajęcia praktyczne przygotowujące przyszłego nauczyciela do pracy w szkole; metody radzenia sobie ze stresem; wypełnianie dokumentacji szkolnej; psychologia, komunikacja społeczna; kompetencje miękkie; więcej praktyk oraz metodologii
tłumacz	konwersacje, zajęcia dotyczące kultury krajów	kultura biznesowa w Chinach; zajęcia poruszające temat migracji Chińczyków do Polski i Polaków do Chin, wzajemnych relacji kulturowych i wymiany kulturowej
pracownik administracji/biurowy	reklama tradycyjna i internetowa, język angielski, Business English, grafika komputerowa, portale społecznościowe i blogosfera, zajęcia z pisania po angielsku, animacja kultury, warsztat edytorsko-redaktorski, metodologia badań kulturoznawczych, historia teatru, historia kultury europejskiej, proces kreatywny	prawa pracownicze; więcej specjalistycznych zajęć językowych; prowadzenie social mediów, storytelling, tworzenie grafik
referent	ekonomia i przedsiębiorczość	zagadnienia administracyjne
specjalista ds. dokumentacji technicznej	zajęcia ze specjalizacji edytorskiej	technical writing
specjalista ds. zarządzania treścią	wszystkie zajęcia, gdyż pozwoliły na poszerzenie świadomości i horyzontów z zakresu działania społecznego i ogólnej wiedzy.	większa ilość zajęć z komunikacji; myślenie krytyczne lub analityczne podczas rozwiązywania problemów

7) Absolwenci ocenili również swoje kompetencje w zakresie posługiwania się **językami obcymi**

- a. W grupie 1. (6 miesięcy od ukończenia studiów) 71,43% osób uznało, że studia umożliwiły im osiągnięcie odpowiednich kompetencji językowych, 11,90% uznało, że działania na studiach nie przygotowały ich do pracy językowej, a 16,67% wskazało na kompetencje niższe niż oczekiwane. W różny sposób kształtuje się poziom języka wykorzystywany w pracy – angielski (C2 –

25,93%, C1 – 37,04%, B2 – 25,93%, B1 – 7,41%), francuski (C1 – 33,33%, B2 – 50,00%), niemiecki (C2 – 50%, B2 – 50%), czeski (B2 – 100%).

- b. W grupie 2. (3-4 lata po studiach) 68,52% osób uznało, że kompetencje uzyskane na studiach są wystarczające, 22,22% wskazują na kompetencje niższe niż wymagane, 9,26% na brak odpowiedniego przygotowania. Wykorzystywany poziom języka w tej grupie kształtuje się następująco – angielski (C2 – 32,26%, C1 – 25,58%, B2 – 32,26%, B1 – 9,68%), francuski (C2 – 25 %, C1 – 25%, B2 – 25%, B1 – 25%), hiszpański (C1 – 50%, B2 – 50%), japoński (C2 – 50%, C1 – 50%), chiński (B2 – 100%), niemiecki (C1 – 83,33%, B1 – 16,67%), rosyjski (C1 – 100%), włoski (C1 – 50%, B2 – 50%).
- 8) Uczestnicy badania realizowanego 3 lata po ukończeniu studiów wypowiedzieli się również na temat **podejmowanych form kształcenia**. W tej materii:
- absolwenci kończyli m.in. studia podyplomowe w zakresie logopedii, oligofrenopedagogiki, glottodydaktyki, socjoterapii, przygotowania pedagogicznego, psychologii, kształcenia głosu i mowy, etyki, nowoczesnego marketingu, coachingu czy zarządzania;
  - kursy zawodowe w zakresie terapii holistycznej, radzenia sobie z depresją, kursy językowe, kadrowo-płacowe, neurodydaktyki czy produkcji audiowizualnej;
  - szkoły policealne w zakresie masażu;
  - oraz inne formy kształcenia, w tym certyfikaty dotyczące konkretnych umiejętności, kursy programistyczne, językowe, webinaria z różnych dziedzin, kursy komputerowe.
- 9) Absolwenci rocznika 2022-2023 mieli możliwość wypowiedzenia się również na temat słabości i atutów Wydziału.

Atuty Wydziału	Słabości Wydziału
Architektura i lokalizacja budynku	Biurokratyzacja
Kadra dydaktyczna otwarta na studentów	Wyposażenie budynków (brak pomieszczenia dla studentów, brak stolówki, przestarzałe wyposażenie sal)
Wspierająca administracja dziekanatu	Temperatura w pomieszczeniach zimą i latem
Dobrze zaopatrzona biblioteka	Brak zaangażowania wielu wykładowców
Wysoki poziom nauczania	Organizacja infrastrukturalna (podział na dwa budynki)
Uwzględnianie w dydaktyce kompetencji miękkich i umiejętności praktycznych	Organizacja procesu kształcenia (przeciążenie zajęciami w tygodniu, układ przedmiotów w cyklach, powtarzające się treści)
Poziom nauczania	Słaby wybór ścieżek kształcenia (specjalizacji i zajęć fakultatywnych)
Organizacja roku akademickiego	Mała oferta zajęć kształtujących umiejętności praktyczne

Diagnoza problemów

- (1) Rzeczą znaną w tegorocznym badaniu jest zauważalny wzrost responsywności, z 38% do 60 % w grupie osób kończących studia 6 miesięcy temu (w badaniu realizowanym 3 lata od ukończenia studiów frekwencja nie uległa zmianie). Ten stan rzeczy naturalnie cieszy i zwiększa wiarygodność wypowiedzianych postulatów absolwentów. Nie zmienia to jednak faktu, że podejmowane wcześniej działania zmierzające do utrzymania tej tendencji oraz zwiększenia udziału w badaniu osób kończących studia 3 lata wcześniej należy kontynuować. Jesteśmy przekonani, że większa responsywność wśród osób mających pewien dystans czasowy w stosunku do ukończonych studiów pozwoli w sposób bardziej obiektywny spojrzeć na rzeczywistą wartość realizowanych kierunków studiów oraz wskazać faktyczne zalety i wady

aktualnie realizowanych programów, jak również wypracować pożądany kierunek ich zmian.

- (2) Pod wpływem prowadzonych procedur ankietyzacyjnych są od wielu lat realizowane zamiany infrastrukturalne, co doprowadziło do powstania na korytarzach – szczególnie Collegium Maius – miejsc do wypoczynku i oczekiwania na kolejne zajęcia. W budynku tym powstało również pomieszczenie studenckie z miejscami do odpoczynku, lektury oraz aktywności. Trzeba jednak mieć świadomość, że podejmowane działania mogą być niewystarczające, co znajduje odbicie w tegorocznych ankietach. Absolwenci zwracają między innymi uwagę na przestarzałe wyposażenie wielu sal dydaktycznych czy trudności w dostosowaniu temperatury pomieszczeń do warunków panujących na zewnątrz (zbyt niskie temperatury zimą i zbyt wysokie latem). Naturalnie istnieje konieczność przeprowadzenia modernizacji w tym zakresie, trzeba jednakże mieć świadomość, że podejmowane działania są w wielu wypadkach ograniczone np. zbytowym charakterem budynku Collegium Maius czy wysokimi kosztami ewentualnych modernizacji.
- (3) Absolwenci wypowiadający się w obu badaniach zwracają uwagę na ograniczony charakter programów studiów, co w sposób szczególny dotyczy niewielkiej liczby ścieżek kształcenia oraz zajęć o charakterze fakultatywnym. Zwracają oni dodatkowo uwagę na zbyt małą liczbę zajęć kształtujących umiejętności praktyczne i kompetencje miękkie. Działania służące zaspokojeniu tych postulatów są od wielu lat podejmowane, dzięki czemu koordynatorzy poszczególnych kierunków studiów w konsultacji z prodziekanem ds. kształcenia inicjują zmiany na poziomie programów studiów oraz sylabusów poszczególnych przedmiotów. Ponieważ jednak jest to proces długotrwały, część tym zmian mogła nie być zaobserwowana przez absolwentów. Nie zmienia to faktu, że – pomimo ogólnoakademickiego charakteru większości kierunków studiów – wprowadzanie elementów kształcenia praktycznego oraz nabywania kompetencji miękkich powinno być kontynuowane. Tym samym warto zwracać większą uwagę na rozwój umiejętności komunikacyjnych, związanych z organizacją pracy czy z pracą zespołową. Dotyczy to również modyfikacji programów części zajęć – na poziomie sylabusów przedmiotowych – zmierzające do wprowadzenia do kształcenia nowoczesnych narzędzi informatycznych, w tym wykorzystujących modele oparte na mechanizmach sztucznej inteligencji.
- (4) W obu badaniach zwracano również uwagę na to, aby w większym zakresie realizować kształcenie zmierzające do nabycia umiejętności praktycznych związanych z wybraną przez studentów specjalizacją, jak również ściślej dopasować zajęcia profilowane do charakteru realizowanej specjalizacji. Dotyczy to np. zajęć w ramach specjalności nauczycielskiej, gdzie absolwenci sugerują zwracanie większej uwagi na rozwijanie umiejętności posługiwania się nowoczesnymi metodami nauczania czy szerszego omawiania aktualnie realizowanej w szkołach podstawy programowej. Jak można przypuszczać, wszystkie zaproponowane zmiany mogą zostać uwzględnione na poziomie istniejących programów studiów, m.in. poprzez modyfikację sylabusów przedmiotowych.
- (5) Respondenci wskazują również na istniejące problemy komunikacyjne, sugerując potrzebę szerszego informowania o możliwościach poszerzania przez studentów kompetencji zawodowych, co dotyczy m.in. dostępu do realizacji praktyk, w tym oferowanych przez Biuro Karier UMK, a także praktyk skierowanych do studentów posługujących się językiem innym niż polski. Warto również zwracać uwagę na ściślejsze dostosowanie realizowanych praktyk do wybranego profilu studiowania. Problem szerszego informowania studentów wiąże się z potrzebą uświadamiania im

spektrum aktywności zawodowych, które mogą być przez nich podejmowane po ukończeniu studiów.

- (6) Absolwenci – zarówno w badaniu realizowanym 6 miesięcy od ukończenia studiów, jak i 3 lata po nich – zwracają konsekwentnie uwagę na potrzebę wprowadzenia w trakcie studiów elementów doksztalających, które nie są co prawda związane z głównym tokiem studiów, ale ułatwiają odnalezienie się na rynku pracy po ukończeniu nauki. Dotyczy to m.in. wiedzy z zakresu praw pracowniczych, istniejących form zatrudnienia i problemów istniejących na etapie podpisywania umów o pracę, ale także kreatywnego myślenia oraz radzenia sobie ze stresem. Z uwagi na komplementarny charakter takich działań wskazane jest zaproponowanie dodatkowych form służących nabywaniu tych kompetencji, co w szczególności może mieć miejsce podczas fakultatywnych wykładów, warsztatów, ale także staży i praktyk zawodowych. Rozwój takich form doksztalania wydaje się dobrym sposobem służącym nabywaniu kompetencji pożądaných na rynku pracy, jak również przygotowujących naszych absolwentów do podejmowania konkretnych działań zawodowych po zakończeniu kształcenia.

Realizacja rekomendacji z lat ubiegłych

- 1) Zarówno w badaniu organizowanym 3 i 4 lata po ukończeniu studiów, jak i 6 miesięcy po tym fakcie pojawia się problem zwrotności ankiet. Wydaje się, że podejmowane działania polegające na zachęcaniu absolwentów do zabierania głosu w ankietach przyniosły w pewnym zakresie pożądane skutki, czego dowodem jest rosnąca liczba ankiet wypełnianych szczególnie przez absolwentów 6 miesięcy po ukończeniu studiów. Przyczyn tego zjawiska można upatrywać w powrocie do stacjonarnego trybu zajęć oraz i zwiększeniu bezpośredniego kontaktu nauczycieli akademickich ze studentami.
- 2) Od wielu lat absolwenci Wydziału zwracają uwagę na potrzebę zwiększenia w programach studiów udziału zajęć o charakterze praktycznym. Działania takie są sukcesywnie podejmowane, jednak ich ograniczeniem jest w wielu wypadkach ogólnoakademicki charakter prowadzonych studiów. Jedynym kierunkiem o charakterze praktycznym na Wydziale Humanistycznym jest *lingwistyka praktyczna i copywriting*. Z tego też powodu wprowadzenie komponentu praktycznego odbywa się na poziomie poszczególnych jednostek zajęciowych. Przede wszystkim w sylabusach wybranych przedmiotów zwraca się uwagę na fakt, że zajęcia teoretyczne mają w wielu wypadkach przełożenie praktyczne, a umiejętności z tym związane są również kształtowane. Dodatkowo podjęte zostały działania zmierzające do modyfikacji metod dydaktycznych w takim zakresie, aby uwzględniały także praktyczne umiejętności wynikające z przyswajanej wiedzy teoretycznej. Prócz tego władze Wydziału podjęły działania zmierzające do poszerzenia oferty staży i praktyk studenckich. Zostały podpisane w tym zakresie umowy z jednostkami otoczenia społeczno-gospodarczego.
- 3) W analizowanych w ostatnich latach ankietach absolwentkich powracał problem konieczności kształtowania kompetencji miękkich. Na ten aspekt zwraca się szczególnie uwagę w kontekście pożądaných przez pracodawców umiejętności. Działania dotyczące tej kwestii są podejmowane od wielu lat na Wydziale Humanistycznym. Z jednej strony modyfikacji podlegają metody dydaktyczne w taki sposób, aby uwypuklić wagę konkretnych umiejętności, m.in. komunikacyjnych czy retorycznych, co znajduje bezpośrednie odbicie w zmodyfikowanych sylabusach przedmiotowych, z drugiej zaś organizowane są – prowadzone przez specjalistów – wykłady i warsztaty rozwijające kompetencje miękkie. Umiejętności te dodatkowo są rozwijane podczas praktyk organizowanych przez instytucje powiązane umowami o współpracy z Wydziałem Humanistycznym. Wydaje się, że podjęte działania

zaczynają przynosić efekty, czego świadectwem są tegoroczne ankiety wypełniane przez absolwentów 6 miesięcy od ukończenia studiów.

- 4) W obu wcześniejszych badaniach pojawił się postulat modyfikacji kanałów przekazywania studentom informacji o możliwych stażach i praktykach studenckich, co dotyczy także m.in. oferty adresowanej do absolwentów UMK. W tym zakresie na Wydziale Humanistycznym były organizowane spotkania ogólne i kierunkowe dotyczące istniejących programów stażowych i możliwości realizacji praktyk zawodowych (dotyczy to również spotkań związanych z promocją programu Erasmus+). Prócz tego Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przeprowadziła przegląd zakresu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz przegląd przekazywanych za pośrednictwem stron internetowych informacji, co dotyczy również informacji o stażach i praktykach. Dodatkowo informacja o realizowanych programach stażowych jest wysyłana do wszystkich studentów pocztą wewnętrzną. Ponadto wszystkie informacje o organizowanych szkoleniach, kursach czy studiach podyplomowych są umieszczane na stronie Wydziału, jak również trafiają do kanałów informacyjnych wykorzystywanych przez absolwentów.
- 5) Uwzględnione w ankietach absolwenckich sugestie dotyczące modyfikacji programów studiów są na bieżąco analizowane przez władze wydziału, a następnie przekazywane koordynatorom kierunków celem rozważenia możliwości ich wprowadzenia. Część z nich – zwłaszcza zamiany dotyczące metod kształcenia oraz uwzględniania kształtowania kompetencji miękkich i praktycznych na poziomie sylabusów przedmiotowych – została już uwzględniona przez prowadzących. Pozostałe znajdują odbicie w zmodyfikowanych programach studiów.

Rekomendacje

Lp.	Rekomendacja	Osoba odpowiedzialna	Termin
1.	Kontynuowanie działań zmierzających do zwiększenia stopnia zwrotności ankiet studenckich przez zachęcanie do ich wypełniania oraz wskazywanie na skuteczność takiej procedury.	Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia wspólnie z prodziekanem ds. studenckich i prodziekanem ds. kształcenia przy udziale koordynatorów poszczególnych kierunków studiów	Zadanie ciągłe
2.	Kontynuować działania zmierzające do unowocześnienia wyposażenia sal dydaktycznych oraz podjąć próbę rozwiązania problemu gospodarki cieplnej w budynkach Wydziału.	Dziekan z prodziekanem ds. organizacji oraz kierownikiem administracyjno-gospodarczym	Zadanie ciągłe
3.	Kontynuacja działań służących poszerzeniu dostępu do umiejętności praktycznych w ramach istniejących programów studiów, w tym umiejętności komunikacyjnych, analitycznego myślenia, rozwiązywania problemów związanych z realizowaną specjalizacją czy radzenia sobie ze stresem.	Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia wspólnie z prodziekanem ds. kształcenia przy udziale koordynatorów poszczególnych kierunków studiów	Zadanie ciągłe

4.	Proponuje się rozwijanie fakultatywnych zajęć kształtujących kompetencje miękkie , np. umiejętność wystąpień publicznych, rozwiązywania sytuacji kryzysowych, wykonywania konkretnych czynności związanych z wybraną specjalizacją (np. nauczycielską). Sugeruje się, aby zajęcia tego typu były powierzane w miarę możliwości specjalistom z rynku pracy.	Dziekan oraz Wydziałowy koordynator ds. jakości kształcenia przy udziale koordynatorów poszczególnych kierunków studiów	Zadanie ciągłe
5.	Rozważyć wprowadzenie modyfikacji programów studiów i planów zajęć w zakresie wskazywanym przez absolwentów (w tym zmian dotyczących wprowadzenia nowoczesnych narzędzi informatycznych).	Prodziekan ds. kształcenia wraz z koordynatorami poszczególnych kierunków studiów	I kwartał 2025
6.	Rozważyć zaproponowanie zajęć dokształcających służących nabywaniu kompetencji pożądaných na rynku pracy (m.in. zasady zawierania umów o pracę, prawa pracownicze).	Dziekan z prodziekanem ds. organizacji oraz prodziekanem ds. kształcenia	Zadanie ciągłe

Podsumowanie:

Analiza ankiet absolwentów w bieżącym roku wskazuje na fakt, że ich sytuacja na rynku pracy jest dobra, co dotyczy zarówno poziomu zatrudnienia, jak i zadowolenia z aktualnie wykonywanego zawodu. Należy również odnotować to, że wskazane w latach ubiegłych rekomendacje zostały w znacznym zakresie uwzględnione w zmodyfikowanych programach studiów oraz w sylabusach przedmiotów, co stopniowo znajduje odbicie w analizowanych w tym roku ankietach, wyznaczając jednocześnie kierunek zmian profili studiowania na Wydziale Humanistycznym. Warto również zaznaczyć, że wyraźnie wzrosła zwrotność ankiet szczególnie w grupie badanych 6 miesięcy po ukończeniu studiów, co jest ważnym czynnikiem zwiększającym wiarygodność wypowiedzianych sądów, a jednocześnie podnosi rangę rekomendacji formułowanych przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Ostatecznie należy podkreślić, że z roku na rok coraz silniej wybrzmiewają postulaty studentów dotyczące zwiększenia udziału w procesie kształcenia zajęć praktycznych oraz metod rozwijających kompetencje miękkie. Działania służące zaspokojeniu takich potrzeb są sukcesywnie wprowadzane. Drugim elementem wymagającym szerszej dyskusji jest problem rozwijania wysoko wyspecjalizowanych umiejętności. Ponieważ jednak taki profil kształcenia najczęściej bywa ograniczany do niewielkiej grupy studentów, wydaje się, że wskazane byłoby uwzględnianie takich ścieżek dydaktycznych poza istniejącymi programami studiów, np. w ramach studiów podyplomowych.

Przewodniczący Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia

Dr hab. Andrzej Moroz, prof. UMK